

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 37. broj

14. rujna 2023.

cijena 250 Ft

IV. Hrvatski državni vjerski kamp u Pomurju

FOTO: BERNADETA BLAZETIN

4. i 5. stranica

Skupština HDS-a

3. stranica

Pečuški kermez

7. stranica

U Potonji

10. i 11. stranica

„Od čega živimo?“

Mnogi od nas pitaju se od čega živimo, osobito posljednjih godina pogođenih ekonomskom i energetsom krizom te pandemijom. Sve je to rezultiralo ozbiljnim poskupljenjima i neviđenom inflacijom, a njih nije pratilo povišenje plaća i primanja. Možda u nekim područjima i jest, ali u mnogima toga već odavno nije bilo.

Kako je objavljeno na internetskom portalu Državnog zavoda za statistiku (KSH), naša zemlja ove godine četvrti put sudjeluje u istraživanju koje je usmjereno na životne uvjete u kućanstvu, a počelo je 1. rujna.

Istraživanje se provodi svake treće godine. U koordinaciji Europske središnje banke istraživanje „Od čega živimo?“ obvezno je za države u eurozoni, a Mađarska se dobrovoljno pridružila programu 2014. godine. Državni zavod za statistiku do kraja godine ispitat će 15 000 kućanstava.

Primarni je cilj istraživanja pružiti usporedive podatke o financijskom stanju kućanstava na europskoj razini. Najvažniji je cilj istraživanja izrada analiza koje pridonose donošenju učinkovitih odluka nacionalne i europske ekonomske politike.

U upitniku se postavljaju pitanja o obvezama kućanstava (dugovi, krediti, zajmovi) kao i o stvarnoj imovini (nekretnine, vozila, dragocjenosti) i financijskoj imovini (bankovni računi, investicije, mirovinska štednja).

Terenski rad obavljat će se od 1. rujna do 18. prosinca 2023. godine. U prvoj fazi, od 1. do 30. rujna, upitnik se može ispuniti samo mrežno. To je najlakši, najbrži i najprikladniji način za odgovor.

U drugoj fazi, od 1. listopada do 18. prosinca, anketari će obilaziti kućanstva koja nisu iskoristila mogućnost mrežnog ispunjavanja ankete.

Podatke zemalja koje sudjeluju u istraživanju prikuplja Europska središnja banka, a KSH i Mađarska narodna banka objavit će agregirane podatke s rezultatima 2025. godine.

Kad će od toga biti učinkovitih odluka nacionalne i europske ekonomske politike koje ćemo osjetiti na svojoj koži? Živi bili pa vidjeli!

S. B.

Glasnikov tjedan

„Razlike između učenja hrvatskog jezika u spomenutim tipovima škola, a ovisno i o sredinama gdje one djeluju te sastavu učenika, od škole do škole su nebo i zemlja.“

Prema izjavama hrvatskih dužnosnika u Mađarskoj otprilike 3000 učenika koji uče hrvatski jezik i književnost te uče i na hrvatskom jeziku nalazi se u sustavu mađarskog odgoja i obrazovanja. Od toga otprilike tisuću učenika uči u takozvanim školama u kojima se odvija dvojezični program, koje nazivamo škole s dvama jezicima, a ostali u školama s predmetnom nastavom hrvatskog jezika i književnosti.

Što je to dvojezični program ili što su to točno škole s dvama jezicima, u kojim se školama provodi narodnosni dvojezični program? Gdje je barem 50 % satnice na narodnosnom jeziku. Hrvatski jezik i književnost uči se pet sati tjedno uz sat Narodopisa na hrvatskom jeziku te se osim toga još neki predmeti uče na hrvatskom jeziku. U tim školama većina nastavnika i osoblja ima znanje narodnog jezika, što omogućuje cjelodnevnu jezičnu mikroklimu i prostor cjelodnevnih komunikacija na hrvatskom jeziku. Za to su dani preduvjeti u nekoliko institucija u Mađarskoj: u trima koje su u održavanju HDS-a (vrtići i škole u Santovu, Pečuhu i Sambotelu) te u još nekoliko izvan HDS-a kao što je budimpeštanski HOŠIG, koljnofska čuvarnica i škola koja je u održavanju Hrvatske samouprave Koljnofa, škola u Petrovu Selu...

Ostalo su mađarske školske institucije, od kojih neke u povijesnim hrvatskim sredinama imaju u nazivu *narodnosna škola*, pa zbog toga i njihova programa svi učenici mogu (ili bi trebali?) pohađati sat Hrvatskog jezika i književnosti i Narodopisa (5 + 1 tjedno) uz školske aktivnosti i ponudu školskih programa koje jačaju narodnosni (hrvatski) identitet. Ima i mađarskih škola (mali broj) gdje se hrvatski jezik predaje u satnici stranog jezika, a to je tri sata tjedno, te možda nekoliko škola u državi gdje se on uči na kružocima ili na satima izborne nastave.

Razlike između učenja hrvatskog jezika u spomenutim tipovima škola, a ovisno i o sredinama gdje one djeluju te sastavu učenika, od škole do škole su

nebo i zemlja. U školi gdje 95 % nastavnika te velik dio osoblja, od portira, čistačica, radnika na kuhinji i u administraciji, zna narodnosni jezik i u školi gdje u nastavničkom kolektivu tek onaj nastavnik koji ga predaje i još jedan do maksimalno dvoje zna hrvatski jezik teško je vući bilo kakvu usporedbu. Jer u prvom slučaju sve dodatne školske aktivnosti, programi, dnevna komunikacija, knjižnica, izleti, prijateljske škole, razmjene učenika, dvojezični nastavnički kolektiv, sve je dano i osigurano u službu učenja i uporabe hrvatskog jezika. U drugom je slučaju „hrvatska“ priča sasvim drukčija.

Uoči početka nove školske godine 31. kolovoza u Pečuhu je otvorena zgrada u čiju je obnovu mađarska Vlada uz posredstvo HDS-a i njegovih institucija uložila 300 000 milijuna forinti. U njoj su svoj dom našli Hrvatski pedagoški i metodički centar i Collegium Croaticum. Nekoliko dana poslije, 3. rujna, u Petrovu je Selu otvorena proširena, osuvremenjena i obnovljena zgrada mjesne dvojezične hrvatsko-mađarske osnovne škole, u što je mađarska Vlada uložila 773 milijuna forinti. Nju trenutačno pohađa 77 učenika. Na petrovskoj svečanosti, kako donosi MTI, Vladin je povjerenik rekao kako se broj ljudi koji prihvaćaju narodnosni identitet povećava iz desetljeća desetljeće. Naglasio je i kako se u proteklih deset godina broj škola s nastavom na jezicima nacionalnih manjina povećao 8,5 puta te kako su u održavanju narodnosti 2022. godine bile 102 odgojno-obrazovne institucije. Naglašeno je kako mađarska Vlada ne samo da povećava broj obrazovnih i kulturnih institucija nego i njihovu održavanje i razvoju doprinosi potporama koje se mjere u milijardama.

Vladin povjerenik istaknuo je kako 13 priznatih narodnosti u Mađarskoj živi u miru i sigurnosti te kako pripadnici narodnosti u proteklom desetljeću s pravom osjećaju da „žive svoju renesansu“.

Branka Pavić Blažetin

Izvanredna sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan sazvao je u srijedu 12. lipnja s početkom u 17 sati izvanrednu sjednicu Skupštine koja je održana u Hrvatskom klubu „August Šenoa” u Pečuhu.

Za Skupštinu je predsjednik HDS-a predložio sljedeći dnevni red: 1.) Prihvaćanje potpore Ureda predsjednika Vlade: a) Potpora za djelovanje Hrvatskog internata „Collegium Croaticum” u 2023., b) Jednokratna dodatna proračunska potpora za odgojno-obrazovne ustanove u održavanju narodnosnih samouprava za 2023.; 1b) Prihvaćanje potpore Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH: a) „Potpora radu Hrvatskoga kazališta u Pečuhu”, b) za projekt „Povijest i kultura Hrvata u Mađarskoj – Monografija”, 2.) Rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2023. godinu, 3.) Usvajanje odluke o ovlaštenju Odbora za odgoj i obrazovanje za donošenje odluka u vezi s pokretanjem nove pedagoške/školske godine u odgojno-obrazovnim institucijama u održavanju Hrvatske državne samouprave, 4.) Donošenje odluke o trogodišnjem inventaru po pravnim propisima, 5.) Razno.

Za ovjeroviteljicu zapisnika predsjednik HDS-a predložio je Janju Petrinović Simai. Skupštini je nazočilo 17 od 31 zastupnika. Predsjednik Ivan Gugan uz predložene je točke dnevnoga reda predložio još dvije dodatne točke, što su zastupnici jednoglasno prihvatili. To su: Raspisivanje natječaja za ravnatelja neprofitnog poduzeća Hrvatsko kazalište Pečuh i Prihvaćanje dokumenta Politika nagrađivanja nepro-

fitnog društva s ograničenom odgovornošću „Croatica” o sustavu nagrađivanja zaposlenika i službenika koji spadaju u djelokrug Odjeljka 208. Zakona o radu.

Zastupnici su jednoglasno na prijedlog nadležnog Odbora prihvatili potpore od Ureda predsjednika Vlade za djelovanje Hrvatskog internata „Collegium Croaticum” u 2023. u iznosu od 10 000 000 Ft kao i jednokratnu dodatnu proračunsku potporu za odgojno-obrazovne ustanove u održavanju narodnosnih samouprava za 2023. u iznosu od 22 456 859 Ft. Zastupnici su jednoglasno prihvatili potpore Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH za projekt „Potpora radu Hrvatskoga kazališta u Pečuhu” u iznosu od 75 000 eura kao i potporu za projekt „Povijest i kultura Hrvata u Mađarskoj – Monografija” u iznosu od 10 000 eura. Prihvaćena je i potpora Središnjeg državnog

ureda za Hrvate izvan RH za Državni kamp hrvatskog jezika i kulture 2023. u iznosu od 20 000 eura.

Na prijedlog predsjednika Odbora za financije Lászlóa Kovácsa zastupnici su jednoglasno prihvatili rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2023. godinu s prihodima i rashodima od 2 904 550 166 Ft s proračunskim deficitom od 652 773 835 Ft. Na prijedlog nadležnih odbora Skupština je prihvatila tekst raspisa natječaja za ravnatelja neprofitnog poduzeća Hrvatsko kazalište Pečuh i dokument Politike nagrađivanja poduzeća „Croatica”.

Bez rasprave i pitanja usvojene su sve točke dnevnoga reda, tako da je dio Skupštine otvoren za javnost bio završen u deset minuta. Slijedio je dio Skupštine zatvoren za javnost.

Branka Pavić Blažetin

Nezaboravno ljetovanje u Mađarskoj

U poslijepodnevni satima 27. kolovoza 2023. godine vratili su se srednjoškolci županijskih škola Sisačko-moslavačke županije s besplatnog ljetovanja u Mađarskoj. Iako umorni od puta, nisu mogli sakriti radost i osmijeh na licu.

„Izlet u Mađarsku nezaboravno je iskustvo koje bih svakako željela ponoviti. Zahvaljujem razrednici i ravnatelju što su me izabrali i nagradili ovim prekrasnim putovanjem”, rekla je Antonia Protulipac, učenica Strukovne škole Sisak.

Erik Obadić, učenik SŠ Tina Ujevića iz Kutine, naglasio je kako mu je na putovanju bilo odlično. Upoznao je mađarsku kulturu, stekao mnogo novih prijatelja i dobro se zabavio. Petri Mejašić, učenici SŠ Topusko, najviše se svidjelo kupanje na Balatonu i posjet tvrđavi Bóry te bi također svakako željela ponoviti izlet.

Učenicima i učenicima na besplatnom su ljetovanju bili sedam dana, a to im je omogućila mađarska Vlada kao zahvalu za dobru suradnju s njihovom županijom. Boravili su u prekrasnom hotelu kraj jezera Velence, gdje su im osim punog pansiona bili dostupni svi sadržaji hotela od bazena, sauna, *jacuzzi*, bicikla... Uz raznolik zabavni sadržaj posjetili su mnoge kulturne znamenitosti. U Székesfehérváru posjetili su tvrđavu Bóry i Muzej svetog Stjepana. Na izletu u Pečuhu razgledali su grad i posjetili Hrvatsku kuću, a u Tihanyu su uz stručno vodstvo razgledali Benediktinski samostan i Centar za posjetitelje te mnoge druge znamenitosti.

Izvor: smz.hr

IV. Hrvatski državni vjerski kamp u Pomurju

Četvrti Hrvatski državni vjerski kamp u organizaciji Odbora za vjerska pitanja Hrvatske državne samouprave od 31. srpnja do 5. kolovoza okupio je 38 osnovnoškolaca iz raznih regija Hrvata iz Mađarske. Kamp je ove godine smješten u Pomurje, gdje su se sudionici upoznali s vjerskim i tradicijskim vrijednostima kraja, hrvatskim naseljima, njihovim crkvama, zavičajnim kućama, lokalnom zbirkom. Promatrali su prirodu uz Muru, kušali pomurska tradicionalna jela te se družili i stekli nova prijateljstva. Mlade goste na otvorenju kampa pozdravili su glasnogovornik Hrvata Jozo Solga, počasni konzul RH u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos, parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés, ravnateljica Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ Zorica Prosenjak Matola, predsjednica Odbora za vjerska pitanja Marta Rónai, načelnica Serdahela Viktorija Havasi, mjesni župnik István Marton i voditeljica kampa te ujedno i zamjenica predsjednice Odbora za vjerska pitanja Lilla Trubić.

Cilj je kampa i ove godine bio približiti mladima vjeru na zanimljiv način, uz mnoge druge tradicijske vrijednosti Hrvata.

„Projekt smo osmislili prije četiri godine s predsjednicom odbora Martom Barić Rónai sa željom da pridobijemo našu djecu za vjeru, i to na hrvatskome jeziku. Vjerske sadržaje u kamp unosimo na inovativan način i čini se da smo dobro uspjeli – iz godine u godinu povećava se broj sudionika. Ono što također smatram dobrom odlukom jest to da se kamp organizira uvijek u drugoj regiji (rotirajući). Time djeca upoznaju pojedine regije, hrvatske vjerske zajednice, njihovu tradiciju, narodnu nošnju, sve što ih obilježava. Sudionika imamo iz svih hrvatskih regija osim Gradišća (u Gradišću se u isto vrijeme održava vjerski kamp). Uglavnom svi govore hrvatski jezik, što je također vrlo dobro, jer se programi u velikoj mjeri održavaju na hrvatskome jeziku“, rekla je voditeljica Lilla Trubić. Hrvatski državni vjerski kamp prvi je put organiziran u Baranji pa u Bačkoj pa u Podravini, a zatim je stigao i u Pomurje. Svaki dosadašnji kamp usmjerio se na određenu temu, doznali smo od vjeroučiteljice Agice Tomola, koja

kampu daje stručnost, odnosno osmišljava aktivnosti i pronalazi način kako će najbolje motivirati djecu za vjerske teme.

„Kad smo počeli, prvo smo organizirali u našoj biskupiji, tad smo se nekako rasporedili, a danas već svatko zna svoj zadatak. Ja sam zadužena za vjerske sadržaje, ali uvijek se priključuju i domaćini, oni najbolje znaju čime raspolažu. Tako sastavljamo program. Mislim da uspješnosti kampa uvijek pripomogne i Duh Sveti, ali i mi pokušavamo dati sve od sebe i mnogi drugi nam pomažu. Sadržaji su jako bogati, mi se tu igramo, družimo, šalimo. To je kamp s puno ljubavi, puno dojmova, upotrebljavamo dramsku i doživljajnu pedagogiju, što djeca vrlo vole. Neka se djeca i vraćaju iz godine u godinu, a to isto nije problem jer svaki kamp ima drugu temu odnosno uvijek se organizira u drugoj regiji. Ove nam je godine središnja tema Crkva i kao institucija i kao Božja kuća i uz nju se vežu mnogi programi“, objasnila je način sastavljanja programa vjeroučiteljica Agica Tomola.

Budući da je glavna tema bila Crkva, posjećene su crkve u svim okolnim mjestima: Serdahelu, Sumartonu, Mlinarcima

Kod kapelice u Sumartonu

i Keresturu. Sudionicima se svidjelo što su sreli mladog đakona, Sumartunca Szebasztiana Mihovicsa, koji ih je čekao kod crkve svetog Martina i govorio im o crkvenoj hijerarhiji, o rasporedu same Crkve. Također su se veselili mladom bogoslovu

Sudionici kampa u Keresturu

Na hrvatskoj svetoj misi u Keresturu

Na otvorenju kampa

s Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu Martinu Bencesu, koji je održao radionice o svetcima te o predmetima koji se upotrebljavaju na misnom slavlju, a bio je gotovo svaki dan pri pomoći u hodočašću, u misnim slavljinama. Župnik četiriju sela (Mlinaraca, Serdahela, Sumartona i Pustare) István Marton predstavio je crkve, govorio o životnom putu svetog Martina i razgovarao s djecom o vjeri. Na ručnim radionicama po ekipama su se izrađivale i makete crkvi, a čak se uključilo i razmišljanje o recikliranju otpada. Naime, makete su se izrađivale od kartona, plastičnih boca i raznih prirodnih materijala. Uz vjerske sadržaje sudionici su se upoznali i s poviješću pomurskih Hrvata, posjetili su zavičajne kuće u Serdahelu, Sumartonu i Keresturu, izložbu u Mlinarcima, posjetili su kapelicu „Ljubav koja štiti“, koja je podignuta sa zajedničkom voljom vjernika u sumartonskom vinogradu, posjetili su grob pjesnika, učitelja i društvenog djelatnika Hrvata u Mađarskoj Stipana Blažetina, gdje su zapalili svijeće te izmolili molitvu za njegovu dušu. Uz pomoć Marije Kanižai Prosenjak upoznali su se s narodnom nošnjom pomurskih Hrvata, kušali tradicionalna jela (kalamperčicu, zlevku, domaće langoše), pogledali rijeku Muru i prirodne ljepote njezine obale, doznali što simbolizira kajkavska ruža i igrali se na igralištu Kurije Fedak. Završno događanje vjerskog kampa bila je hrvatska sveta misa uz tamburašku glazbu u Keresturu koju je predvodio rektor bogoslovnog sjemeništa Zagrebačke nadbiskupije mr. Željko Falta i zatim dodjela spomenica za sudjelovanje te plesačnica.

S bogatim sadržajem bili su zadovoljni svi sudionici kampa, pa i Mirjana Šimai iz Kulinja, koja će od siječnja pohađati katoličku gimnaziju. „Već sam četvrti put u ovom kampu i jako mi se sviđa, imam mnogo prijateljica. Družimo se, super je ovo dvorište kod kurije, možemo se igrati kad imamo slobodne aktivnosti. Najviše

mi se sviđela radionica kad smo izrađivali crkvu od kartonskog papira, ali sviđalo mi se i hodočašće do kapelice, jako je lijep kraj. Iako sam sad završila osmi razred, i dogodine bih voljela doći u kamp, nadam se da će biti mogućnosti“, kaže Mirjana.

Ružica Rac-Szabó stigla je iz Budimpešte i treći je put sudjelovala u kampu. Jako se dobro osjećala i u Santovu i u Šeljnu. Odlučila je ponovno doći. „Vrlo mi je lijepo ovdje. Srela sam prijateljice, a stekla sam i nove. Programi su jako dobri, na primjer danas smo bili u vinogradu gdje smo vidjeli lijepu kapelicu. Dosta je daleko bilo, ali nije mi bilo teško hodati, usput smo pjevali, molili, a i pričali“, govorila je o doživljajima Ružica.

I Goran Tátrai iz Pečuha naviknut je na hodanje jer trenira nogomet. On je prvi put sudjelovao u kampu. „Prvi sam put ovdje i jako mi se sviđa. Prijatelji su mi rekli da dođem jer je svake godine jako dobro. Dobri su programi, ali najviše volim kad navečer idemo spavati i razgovaramo s prijateljima. Tad nam se nekako ne spava“, smije se Goran i kaže da bi volio doći i sljedeće godine. I Janka Mészáros iz Pečuha prvi je put sudjelovala u kampu. „Prijateljica mi je rekla da dođem jer su dobri programi i stvarno nisam požalila. Lijep je kraj, mnogo smo bili u prirodi, šetali se, gledali crkve, pjevali, igrali se, svašta isprobavali i puno se družili. Nadam se da će i sljedeće godine biti taj kamp“, dodala je na kraju Janka.

A što na to mogu reći organizatori? Jedino to da će i iduće godine organizirati, ima još regija u kojima nije bio vjerski kamp. A kad obiđu sve regije, može se početi ponovno, od početka, na radost mladih Hrvata.

Beta

Najbolje je druženje s prijateljicama

U Mlinarcima su se upoznali s kajkavskom ružom

Hrvatska misa u Bikiću

Nakon gotovo tri desetljeća na inicijativu mjesne hrvatske samouprave u bačkom naselju Bikiću ponovno je služeno misno slavlje na hrvatskom jeziku.

Bikić je jedno od naših povijesnih naselja u Bačkoj u kojima od osnutka 1995. godine, uz prekid od 2014. do 2019., djeluje hrvatska narodnosna samouprava. Krajem 18. stoljeća bilježi se kao većinsko hrvatsko selo, a početkom 20. stoljeća u Bikiću je 885 Hrvata. Nažalost, njihov broj nakon Drugog svjetskog rata vrtoglavo se smanjuje. Prema podacima popisa stanovništva iz 2011. godine u Bikiću se 100 osoba izjasnilo pripadnicima hrvatske narodnosti, a na posljednjim lokalnim izborima 2019. godine na popisu birača upisano je 73 Hrvata. Nažalost, već godinama nema nastave hrvatskoga jezika ni mise na hrvatskom jeziku. Najveća je godišnja priredba, u organizaciji Hrvatske samouprave, i dandanas Veliko bunjevačko prelo.

U organizaciji Hrvatske samouprave Bikića u subotu 5. kolovoza u župnoj crkvi svete Elizabete Ugarske okupilo se tridesetak vjernika. Misno slavlje predvodio je velečasni Szabolcs Tomašković, a s njime su suslužili baškutski i garski župnik vlč. Tibor Szűcs te mjesni župnik vlč. Zoltán Kiss. Svojim pjevanjem i pratnjom na orguljama misu je uljepšao bivši garski kantor i umirovljeni učitelj Stipan Krekić.

Kako nam je uz ostalo kazala predsjednica Hrvatske samouprave Bikića Rózsa Francsovcis, u proteklom razdoblju više su puta sudjelovali na hrvatskim misama u Kačmaru koje je služio velečasni Szabolcs Tomašković. Kako im je cilj oživiti tradiciju i običaje bunjevačkih Hrvata na raznim područjima, odlučili su da će pozvati velečasnog Tomaškovića da i u Bikiću služi hrvatsku misu. Prema njezinim riječima, na-

Vlč. Tibor Szűcs, vlč. Szabolcs Tomašković i vlč. Zoltán Kiss

Nadgrobna ploča na hrvatskom jeziku u župnoj crkvi

kon više desetljeća vjernici su se okupili u lijepom broju, a slavlje je uveličao i načelnik sela László Kovács.

Koliko se sjećam, misu na hrvatskom jeziku u Bikiću posljednji je put služio fra

Pjevanje je predvodio Stipan Krekić

Ivica Alilović, misionar Franjevačke provincije Bosne Srebrene, sredinom 90-ih godina prošloga stoljeća.

Otkako je za predsjednicu 2019. godine izabrana Rózsa Francsovcis, Hrvatska samouprava Bikića zalaže se za okupljanje male hrvatske zajednice organiziranjem mjesnih programa i posjećivanjem hrvatskih priredaba u drugim naseljima, uključivanjem u život hrvatske zajednice u Bačko-kiškunskoj županiji.

S. B.

Vjernici su se okupili u lijepom broju

BAČIN – Hrvatska samouprava Bačina proslavila je župno proštenje 8. rujna misnim slavljem na hrvatskom jeziku. Već po tradiciji na blagdan Male Gospe u župnoj crkvi misno slavlje služio je mohački župnik dekan Ladislav Bačmai. Nakon mise pjevao je domaći zbor „Ružmarin“.

Pečuški kermez

U organizaciji Hrvatske samouprave Pečuha u Pečuhu je na Brdici 6. kolovoza održan pečuški kermez. Pečuški kermez organizatori vežu uz blagdan Snježne Gospe, koji Pečuška biskupija već stoljećima slavi 4. i 5. kolovoza. Tako je bilo i ove godine. Dana 5. kolovoza svetu misu na hrvatskom jeziku služio je zlatomisnik, harkanjski župnik Ladislav Ronta.

Tijekom svoje povijesti biskupija djeluje na području koje u posljednjih dvjestotinjak godina uz Mađare oblikuju, a posebice su ga oblikovali u 18. i 19. stoljeću, Hrvati i Nijemci. Oni su još na početku stoljeća činili znatan udio u stanovništvu grada. Tako se na blagdan Snježne Gospe 5. kolovoza u crkvi na Brdici, crkvi Snježne Gospe, uz ostale pobožnosti služe i svete mise na hrvatskom i mađarskom jeziku u organizaciji biskupije. Pečuška hrvatska samouprava u skladu s poviješću Hrvata koji su ostavili pečat i ostavljaju i danas pečat u gradu podno Mečeka organizira pečuški kermez kao obol Hrvatima koji su naseljavali budimsku četvrt (podno Brdice) od početka 18. stoljeća. Oni su se asimilirali, a u grad podno Mečeka došli su Hrvati iz regije, okolnih naselja sa svih strana, kako bi danas živjeli i stvarali u njemu. Tako da u Pečuhu i danas živi brojna hrvatska zajednica koja oblikuje grad i svoj život u njemu. Još gotovo do kraja 19. stoljeća služene su redovite svete mise u crkvi sv. Augustina, gdje su župnici bili svećenici koji su znali hrvatski jezik. „Danas se uz potporu Hrvatske samouprave jedanput mjesečno održavaju svete mise na hrvatskom jeziku u pečuškoj franjevačkoj crkvi“, reče nam predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha Stjepan Blažetin. Jedno je od važnijih vjerskih okupljanja upravo pečuški kermez te polnoćka na hrvatskom jeziku. To ostvaruje Hrvatska referatura Pečuške biskupije.

Svetu misu 6. kolovoza služio je voditelj referature i mohački župnik Ladislav Bačmai. Mala skupina vjernika u osam sati krenula je u procesiji od augustinske crkve, svaki od nas s kamenčićem zavjeta koji smo odnijeli na Brdicu gradeći i danas vjeru, moleći se na postajama Križnoga puta, s križem i crkvenim zastavama, sve do raspela na kamenu kraj crkve. Uz pjesmu i nadu, kroz Bošnjačku četvrt, Poturluk i nagomilana stoljeća čuvajući hrvatski jezik i molitvu na hrvatskom jeziku koja je odzvanjala našim putem. Uz službu riječi i propovijed župnika Bačmajja ljepoti crkvenog slavija pridonijeli su pjevanjem Ženski pjevački zbor „August Še-

Križni put od crkve sv. Augustina do crkve Snježne Gospe

Mali plesači salantskog KUD-a „Marica“

noa” i Tamburaški sastav „Misija“. Ali nisu pjevali samo oni, pjevao je sav okupljen puk. Bila je to prekrasna misa, misa nade i potvrde da nas ima i da će nas biti. I da ćemo se još stoljećima okupljati oko Majke „tu na gori“ gdje je Majka Snježna Gospa naša zlatna kruna koju molimo da nas ne zaboravi, jer smo i mi sagradili i gradimo crkvu na Mečeku i posvetili smo je njoj, našoj „nebeskoj zvijezdici“ kojoj se klanjamo tražeći zaštitu i zagovor kod Isusa Krista, sina njezina. Oprostivši se svojom himnom „Rajska Djevo, Kraljice Hrvata“ od Snježne Gospe, ispunjena

srca nastavili smo se još dobrih dva sata družiti ispred crkve. Mali plesači salantskog KUD-a „Marica“ prikazali su nam dio svojeg plesnog znanja uz pratnju Orkestra „Misija“, a potom je pjesmom razgallio naša srca Ženski pjevački zbor „August Šenoa“. Zaplesali smo svi zajedno kolo podno crkve Snježne Gospe, župnik Bačmai je i zapjevao, pa se pjesma ponijela, a pridružili su joj se okupljeni vjernici i zainteresirani. To nedjeljno prijepodne ostat će nam duhovna hrana još dugo vremena.

Branka Pavić Blažetin

Blagdan Velike Gospe i proštenje erčinskih Hrvata

Erčinski Hrvati ispred svoje zavjetne crkve

Blagdan Velike Gospe u Erčinu prilika je za okupljanje rackih Hrvata u okolici Budimpešte i svih onih koji naseljavaju Erčin, Andzabeg, Tukulju, Budimpeštu. Hrvatska samouprava Erčina i Racki klub od samog utemeljenja ovaj blagdan obilježavaju svetom misom u zavjetnoj crkvi te druženjem koje slijedi nakon mise u mjesnom Domu kulture. Tako je bilo i ove godine 12. kolovoza, reče nam predsjednica Hrvatske samouprave Erčina Timea Szili. Gospu u Erčinu slave i utječu joj se stoljećima racki Hrvati u okolici Budimpešte, koji su je po pričama i gradili zajedno.

Sveta misa koju je služio župnik Csaba Szeleczy započela je prekrasnom pjesmom „Slavimo ju, dičimo ju zbog nebeske visine“. Župnik Szeleczy u svojoj je propovijedi naglasio važnost štovanja tradicija i običaja rackih Hrvata koji su se i 12. kolovoza u lijepom broju obukli na rackoj bučuri u nošnje predaka. Došli su uz vjernike iz Erčina i Tukuljci, Hrvati iz Andzabega i Budimpešte... Učenica budimpeštanskog HOŠIG-a Veronika Hekman u sklopu svete mise kazivala je stihove pjesme Antuna Gustav Matoša „Gospa Marija“. Predsjednica Hrvatske samouprave Erčina Timea Szili također se vjericima obratila na hrvatskom jeziku, i to molitvom anđeoskog vjerovanja, i svi su vjernici molili s njom. Sveta misa bila je dvojezična. Teréz Hekman pjevala je Ave Maria uz pratnju kantora Mátéa Pétera Mihályja. Nije izostao ni uobičajeni mimohod s drevnom erčinskom zastavom iz 1630. godine ni klanjanje pred slikom Racke Madone iza oltara.

Predci Hrvata u Erčinu (podunavski Hrvati) doselili su se u taj grad 1629./1630.

godine pod vodstvom bosanskih franjevača. Na brežuljcima uz rijeku Dunav počeli su graditi svoj dom. I crkvu. Sadašnju zavjetnu crkvu gradili su od 1762. do 1767. godine u čast Velikoj Gospi. Stoljeća rada i odricanja te čuvanja materinskog jezika i vjere sad su iza njih kao i godine u kojima su se u velikom broju asimilirali u većinsko društvo. Ali se ne predaju.

Racka Hrvatica iz Tukulje Katalin Ágics Farkas rekla je kako je blagdan uvijek praznik, bilo to vjenčanje, rođendan ili erčinska racka bučura na Veliku Gospu. Oni koji blagdan čine blagdanom okupljeni su ljudi. Crkva u svečanom ruhu kao i dom kulture, pozvani prijatelji, domaćini i, što je najvažnije, duša. Stoga je i erčinska racka bučura više od bučure (proštenja) jer ona govori o nasljeđu koje čuvamo i koje smo dobili na čuvanje, govori o stoljetnim vezama koje nas vežu, o čuvanju prošlosti iz koje nastojimo graditi budućnost i običajima, vrijednostima, ljubavi i poštovanju jednih prema drugima koje nastojimo sačuvati za sutra.

Nakon svete mise u Općeprosvjetnom domu i Knjižnici „József Eötvös“ slijedio je VI. susret narodnosnih zborova „Julcsika – Tercsike“ kojem je prethodio zajednički objed. Nazočne su pozdravili predsjednica Hrvatske samouprave Erčina Timea Szili i zastupnik István Bosnyák te gradonačelnik Erčina Tamás Szabó. On je naglasio važnost okupljanja Erčinaca i stanovnika okolnih naselja.

U kulturnom programu nastupio je erčinski racki pjevački zbor „Jorgovan“, tukuljski rackohrvatski zbor „Komšije“, plesna skupina „Igraj kolo“ iz Andzabega, zbor iz Besnyója, zbor „Hajtóká“ iz Tárnoke. Poslije kulturnog programa slijedila je

Trenutak za pjesmu

Erčinska Gospa

O Erčinska Gospo draga, mila,
 Opet sam Te željno pohodila
 Ko ditešce rođenu majčicu
 Koja voli, štiti svoju dicu.
 Majko dobra, o Božja Divice,
 Našeg puka najlipša Kraljice,
 Primi mene, službenicu Tvoju,
 Da otvorim čistu dušu svoju.
 Čuj, Divice, molitve moje glas
 Kojom želim kršćanskoj duši spas.
 Došla sam Te, bezgrišna, pozdravit
 I čestiti Tvoj blagdan proslavit.
 Pod zaštitu Tvoju stavljam se sad
 Da me griji ne kaljaju nikad.
 Oslobodi mene svake tuge,
 Oslobodi i ne šalji druge.
 Tu prid Tobom sad stojim skrušita,
 Majko naša, zaštitnice svita,
 Triput na dan nebu se pripravljam,
 Moje riči ja Tebi upravljam.
 Svako podne Tebe se zaželim.
 Kad se danak približava kraju,
 Osićam se sa Tobom u raju.
 Ojačaj mi našu viru svet
 I odgoni nesriću prokletu.
 Budi sa mnom, olakšaj mi pute,
 Spasi mene svake muke ljute.
 Kad Te gledam, nemam veće sriće,
 Vrila ljubav ispunjava mi biće.
 Hvalu kličem za Tvoju dobrotu
 Koja mene prati u životu.
 Priporuči Stvoritelju mene,
 I kraj mene sve moje rođene.

*Kazivala Matija Bifković,
 Andzabeg (Hamzsabég)
 Zapisao Živko Mandić*

plesačnica uz tukuljskog harmonikaša Lászlóa Halásza te razgovori i druženja uz dogovaranje budućih suradnji.

Branka Pavić Blažetin

Zagrebački rektor posjetio pomursku vjersku zajednicu

U organizaciji Hrvatske samouprave Kerestura i mjesne župe 3. kolovoza u crkvi Uzvišenja Svetog Križa održana je hrvatska sveta misa koju je predvodio rektor Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa Zagrebačke nadbiskupije mr. Željko Faltak. Povod posjeta rektora bilo je upoznavanje hrvatske vjerske zajednice bogoslova Sambotelske biskupije Martina Bencesa, koji studira na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Na svetoj misi sudjelovali su vjernici iz cijele regije odnosno sudionici Hrvatskog državnog vjerskog kampa. Rektora su pozdravili mjesni župnik Csaba Vaslabán i predsjednica Hrvatske samouprave Kerestura Anica Kovač. U predvođenju svete mise pomogao je i župnik iz Goričana Josip Drvoderić, a na svetoj misi prisustvovali su počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos, predsjednik LAG-a Mura – Drava Međimurske županije Mario Moharić i predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije Marija Vargović.

Otkako je mladić Martin Bences, rodom iz Kerestura, osjetio poziv i krenuo je na put prema svećenstvu, pomurska vjerska zajednica posebno mu je zahvalna. Uz bogoslova Martina stoji cijela zajednica, pomaže mu u postizanju cilja – bilo stipendijom, bilo podrškom, molitvom ili sudjelovanjem na raznim vjerskim programima. On tu podršku dvostruko vraća, uvijek je pri ruci kad je riječ o hrvatskom hodočašću, hrvatskom križnom putu, o nekom dječjem kampu, konferenciji, hrvatskoj misi itd. Zapravo je i posjet rektora mr. Željka Faltaka bio zbog njega i pomurski su Hrvati svim svojim snagama željeli pokazati da mladog bogoslova podupiru, a to je osjetio i sam rektor.

„Posebna je radost u meni jer sam ostao iznenađen da je ovoliko ljudi, odraslih i mladih, došlo radnim danom na svetu misu. To zaista govori koliko ljudi prepoznaju tu vrijednost da kao jedna zajednica imaju bogoslova koji ide putem svećeništva. Ja sam tu došao kao rektor, kao onaj koji prati i na neki način

Prepuna crkva Uzvišenja Svetog Križa

pomaže Martinu, zajedno s našim suradnicima. Bio sam i u Sambotelskoj biskupiji, razgovarao s biskupom, meni to osobno jako puno znači jer na neki na-

čin, kao što je Isus došao među nas da nas bolje razumije, tako i meni to puno pomaže razumjeti život i pomoći“, rekao je rektor te dodao kako u Zagrebu studiraju bogoslovi i iz drugih susjednih zemalja i da je to upravo bogatstvo katoličanstva, jer svi smo katolici. Mjesni župnik Csaba Vaslabán zahvalio je rektoru na pomoći oko studija bogoslova Martina Bencesa, koji to i zaslužuje jer je vrlo marljiv, ustrajan i mnogo pomaže i svojoj vjerskoj zajednici. Rektor se na početku mise prisjetio Svjetskog susreta mladih u Lisabonu i preporučio da i keresturska misa bude kao zajedništvo s njima i papom i čitavom Crkvom. Cijela pomurska zajednica molila je za mlade i za mladog bogoslova da mu Bog da snagu na njegovu putu za svećenika. Misno slavlje sviranjem su uveličali mladi tamburaši pomurskih naselja.

Beta

Bogatstvo...

Svetu misu predvodio je rektor Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa Zagrebačke nadbiskupije mr. Željko Faltak

Jubilej: deseti Hrvatski gastronomski festival – Turnir noćnog nogometa u Potonji

U Potonji je 7. srpnja deseti put održan Hrvatski gastronomski festival – Turnir noćnog nogometa u organizaciji Mjesne samouprave Potonje i Hrvatske narodnosne samouprave Potonje.

U rekreacijskom parku u Potonji, u samom središtu naselja, sve je bilo spremno za primanje natjecatelja na gastronomskom natjecanju „Najljepši kuhar Podravine“ kao i u nogometnom nadmetanju na tamošnjem sportskom igralištu. Prekrasan je to prostor na kojemu bi načelniku Potonje Tamásu Reizu pozavidjela i daleko veća naselja, baš kao i na priredbi koju ostvaruje deset godina u suradnji s Hrvatskom samoupravom Potonje na čelu s Jozom Dudašem. Jer dolaze ovoga dana u Potonju sa svih strana i iz obližnjih naselja nastanjenih Hrvatima, ali i iz Pečuha i Barče, nekadašnji Potonjani i njihovi prijatelji. Kako je za Hrvatski glasnik rekao načelnik Potonje Tamás Reiz, ove su se godine na natjecanje u kuhanju prijavile 22 ekipe, a na malonogometni noćni turnir devet ekipa. Kao i uvijek, raspoloženje je bilo ugodno, a za glazbeni ugođaj brinuo se Tamburaški sastav „Misija“.

Već u ranim poslijepodnevним satima, nakon što su organizatori danima sve pripremali kako bi se svi dobro i ugodno osjećali i veselili, počelo je druženje. Podigli su se šatori, složili stolovi i klupe, počelo se sjeckati meso, luk, pripremio se grah i začini – sve što je potrebno za pripremu tradicionalnog hrvatskog jela. Spremno su se čekali gosti.

Okupljene su na otvorenju druženja pozdravili parlamentarni zastupnik László Szászfalvi, generalni konzul Drago Horvat,

Potonjani

Ugledni gosti

Lukovišćanke

Izvrstan ručak skuhalo je ekipa iz Barča

Podravske Hrvatice

predsjednik Hrvatske samouprave Potonje Jozo Dudaš i načelnik Potonje Tamás Reiz. Nazočili su između ostalih glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i zamjenik predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Arnold Barić.

Kod kuće u rekreacijskom parku Irenka Kraner kuhala je u velikom kotlu sa svojim pomagačima jelo u kojem je bilo 60 kilogra-

Barčani sa svojim podravskim prijateljima

Fotografija za uspomenu

Podravski tamburaši

ma mesa. Jelo je to za sve posjetitelje kako nitko ne bi gladan ili žedan otišao iz Potonje. Silvija se brinula kako bi svi bili toplo dočekani. Jozo bi toplo zagrljio svakog novog gosta, Tamás se brinuo za cjelokupni dojam i za uzvanike, ne zaboravljajući po-

moći Irenki miješati perkelt, ali nije zaboravio ni jednog posjetitelja. Vesna i Kristina imale su pune ruke posla prikupljajući skuhanu delicije za ocjenu, vodeći program i prevodeći, bilježeći rezultate i još sto na prvi pogled nevidljivih sitnica. I to je tajna

zašto se dobro osjećamo u Potonji. I ne samo mi, okupilo se gotovo šestotinjak ljudi u potonjskom rekreacijskom parku na druženju koje je trajalo duboko u noć.

Kako ne bi sve ostalo tek na zabavi, brinuo se ocjenjivački sud koji je imao težak zadatak: ocijeniti najbolja između 22 skuhanih jela, a ni sudcima na nogometnom terenu nije bilo ništa lakše. U ranim noćnim satima bilo je proglašenje rezultata u kuhanju. Prvo mjesto pripalo je ekipi KUD-a „Podravina“ iz Barče, drugo mjesto ekipi „Dr58“ iz Drávaszabolcsa, a treće ekipi odgojiteljica iz lukoviškog vrtića. Titulu „Najljepši kuhar Podravine“ ove je godine dobio Zoltán Solga.

Slijedio je turnir noćnog nogometa čije je proglašenje rezultata bilo nakon pet sati nogometnog druženja u noćnim satima drugog dana, 8. srpnja. Prvo mjesto osvojila je ekipa Daranja, drugo ekipa Kétútfalua, a treće ekipa Szabása.

Branka Pavić Blažetin

Dan sela u Potonji

„U organizaciji Mjesne samouprave Potonje, Hrvatske samouprave Potonje, Hrvatske samouprave Šomođske županije te Kulturnog i sportskog centra 'Josip Gujaš Džuretin' 26. kolovoza u Potonji je priređena tradicionalna godišnja priredba Dan sela“, izjavio je za Hrvatski glasnik načelnik Potonje Tamás Reiz.

Programi Dana započeli su u kasnim poslijepodnevним satima na prostru Rekreacijskog parka u samom središtu sela. Taj prekrasno uređen prostor mjesto je okupljanja i druženja zajednice baš kao i obnovljeni Dom kulture s knjižnicom i dvorištem u samom susjedstvu katoličke crkve. Nuđen je niz zanimljivih sadržaja i igara za najmlađe, mogli su uživati u skakanju u dvorcu za napuhavanje, vrtuljku, bojenju lica svim mogućim motivima i bojama, izradi figura od balona...

Istodobno je Udruga „Szív“ iz Barče nudila usluge preventivnog zdravstvenog pregleda za sve zainteresirane: mjerenje tlaka, šećera u krvi, postotka masnoće u tijelu te savjetovanje o

načinu života. Kuhala se večera za sve stanovnike sela. Nešto prije šest sati navečer u Potonju su stigli sudionici ovogodišnjeg trodnevnog Cro Toura 2023., biciklijade u Podravini koja se održala u organizaciji Hrvatske državne samouprave od 25. do 27. kolovoza. Toga dana, 26. kolovoza, nakon doručka u Dombolu vozili su rutu Dombol – Daranj – Barča – Tomašin – Novo Selo – Brlobaš – Lukovišće – Potonja (otprilike 46 km). Ručak je bio u Barči, a večera i druženje uz glazbu u Potonji, odakle su se sudionici biciklijade autobusom vozili na noćenje u Dombol. U Potonji su toplo dočekani i ugošćeni.

U kulturnom programu Dana, koji je započeo u šest sati, nastupio je Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja, barčanski KUD „Podravina“, lukoviški KUD „Drava“ te pečuški TS „Misija“. Okupljene su potom zabavljali braća Decsi i Attila Tesók, a do kasnih noćnih sati martinački Orkestar „Podravka“.

Pajta festival u Umoku

Festival u Umoku (Pajtafesztivál) organiziran je drugu godinu zaredom. Pajta, pojata, štala bilo je mjesto gdje bi se naši stari i mladi družili oko žetve i slame uz pjesmu i ples. Umočani to znaju. Zna to i HKD „Kajkavci“ i predsjednik društva dr. Péter Adrián Pálmai iz Umoka, koji su nakon prošlogodišnjeg uspješnog festivala isti priredili i ove godine, od 21. do 23. srpnja, s nizom priredba. Suorganizatori su festivala Mjesna samouprava Umoka, Hrvatska narodnosna samouprava s predsjednikom Adamom Horváthom i Hrvatska samouprava Jursko-mošonsko-šopronske županije. Kako ističu organizatori, cilj je festivala čuvanje hrvatskih običaja i jačanje zajednice. Festival koji se održava u prostoru mjesne Zavičajne kuće datumski je povezan s blagdanom svete Ane, zaštitnice sela Umoka.

Prvog dana festivala, 21. srpnja, u sklopu tamburaške večeri nastupili su Tamburaški sastav „Kajkavci“, Tamburaški sastav

„Misija“ i prisički tamburaši uz hrvatsku plesačnicu koju je vodila Vesna Velin, a svirao Tamburaški sastav „Misija“. Sva tri dana posjetiteljima su nuđena jela iz krušne peći. Drugi dan festivala bio je u znaku nastupa Cimbalibanda, a nakon koncerta održana je mađarska plesačnica uz narodni orkestar „Boglya“. Cijelog dana u dvorištu umočke Zavičajne kuće održavale su se radionice vještih ruku i sajam proizvoda. Trećega dana festivala, nakon svete mise održane u prijedopodnevrim satima u mjesnoj crkvi, slijedilo je druženje uz agape u crkvenom dvorištu. U večernjim satima bila je pak zabava koju su predvodili György Ferenczi i sastav „1ső Pesti Rackák“.

*Foto: Homoki Pajtafesztivál
BPP*

Kulturni festival u Bike

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Bike (Bük) i Hrvatske samouprave Željezne županije 29. srpnja u tamošnjem Kulturnom centru na otvorenoj pozornici održan je 21. Hrvatski kulturni dan.

Dan je započeo u poslijepodnevrim satima svetom misom na hrvatskom jeziku koju su služili župnik iz Hrvatskog Židana Štefan Dumović i župnik iz Bike dr. Gábor Szalai u katoličkoj crkvi svetog Klementa. Svetu misu pjevao je Zbor „Danica“ iz Bike.

Nakon svete mise slijedio je folklorni program na otvorenoj pozornici Centra za kulturu. Nazočne su pozdravili predsjednica Hrvatske samouprave grada Bike Zita Popović i gradonačelnik Bike dr. Sándor Nemeth. Svečane govore održali su i predsjednik

Skupštine Željezne županije László Majthenyi i dopredsjednik Hrvatske samouprave Željezne županije Rajmund Filipović. Danu su nazočili brojni uzvanici, tako i predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Vinko Hergović, načelnik općine Koprivnički Bregi Mate Kuzminski, predsjednik KUD-a „Rudar“ Glogovac Zvezdan Draganić. I oni su se obratili nazočnima.

U programu su nastupili Pjevački zbor „Danica“ iz Bike, Pjevački zbor „Đurđice“ iz Sambotela, Plesna skupina HKD-a „Čakavci“ i „Židanski tamburaši“ iz Hrvatskog Židana, Plesna skupina i tamburaški sastav KUD-a „Rudar“ Glogovac – Koprivnički Bregi. Nakon programa slijedila je večera i bal s Pinka Bandom.

Branka Pavić Blažetin

I ove smo godine okupirali Balaton

Već u proljeće s velikim smo se uzbuđenjem pripremali za kamp na Balatonu. Sredinom kolovoza okupirali smo retro kamp u Balatonfenyves alsóu. Na prvi pogled samo poderana mreža za odbojku, dvorište obraslo korovom, polomljene pločice, ali

Ključne su figure kampa volonteri, koji uvijek donose nova otkrića u kamp i pažljivo prate svoju skupinu tijekom cijelog kampa. Zahvaljujem im na predanom radu!

ipak... Svake godine, čim uđemo u prostor kampa, sve se mijenja. Kamp oživi! To se dogodilo i ove godine.

Jako rado dočekali smo učenike škole „Vijenac“ iz Osijeka, s kojima su naša djeca do kraja kampa postali bliski prijatelji. Sport je važan dio života u kampu i svatko je pronašao sport za sebe: nogomet, odbojka, košarka, žongliranje loptom... Prostora su dobili i intelektualni sportovi: mlin, ixox, bang. Svake godine nastojimo učenike odvesti na jedno putovanje. Ove godine išli smo na cjelodnevni izlet u opatiju Tihany, gdje nas je vodio hrvatski opat iz Gradišća. Zatim smo imali priliku isprobati žičare adrenalinskog parka u Tihanyu. Putovali smo vlakom, brodom, trajektom, malom željeznicom Dotto. U nedjelju smo također otišli na kratki izlet u glavni grad Balatona, Keszthely.

Jako nam je važno da se i naši kolege iz Osijeka uklope u duh kampa. Ove godine u pratnji učenika donijeli su nam dobru volju naši stari znanci i prijatelji: Kristina Rajlić i Hrvoje Pavić. Nadamo se da ćemo ih sljedeće godine ponovno vidjeti!

Zahvaljujemo i mojim kolegama iz Pečuha: Lídiji Sztanics, Gáboru Surányiju i Nikoli Istókovicsu, koji su mi pomogli cijelim putem – organizacijom putovanja, novim idejama, pakiranjem, sastavljanjem kvizova, pratnjom djece, nadzorom i dobrim raspoloženjem.

Čekam vas u kampu na Balatonu 2024. godine, ja već imam nove ideje!

Marica Dudás, voditeljica kampa

Serdahelska gibanica ima poseban okus

Serdahelski Festival gibanice, osim što je gastronomsko događanje, mjesto je sastajanja i druženja žitelja s jedne i druge strane rijeke Mure. Ovogodišnji Festival gibanice, održan 29. srpnja, također je okupio mnoštvo gostiju koji su uz ukusna tradicionalna jela i pića imali mogućnost uživati u mnoštvu hrvatskih i mađarskih kulturnih sadržaja. Nastupili su domaći tamburaši i pjevači, KUD „Sumarton“, Plesna skupina „Kanizsa“ te pjevačice Ditta i Reni Tolvai, a na zabavi je svirao Bend Zero.

Na svečanom otvorenju festivala u ime domaćina okupljene je pozdravila načelnica Viktorija Havasi, među ostalim parlamentarnog zastupnika Pétera Cseresnyésa, počasnog konzula Republike Hrvatske dr. Atilu Kosa, predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana, zamjenika predsjednika Skupštine Zalske županije Csabu Benea, zamjenika župana Međimurske županije Josipa Griveca, profesoricu sa zadarskog sveučilišta te počasnu građanku Serdahela dr. Smiljanu Zrilić te načelnike s objiju strana granice. Načelnica je naglasila kako serdahelska gibanica nije samo obična poslastica, ona je pojam, u nju je umiješano nasljeđe predaka, uz nju se vežu mnogi običaji. Naime, gibanica je uvijek bila „kruna“ svečanog stola Serdahelaca – bilo da je riječ o krštenju, svadbi ili bilo kojem blagdanskom stolu. „Zadatak je mještana da recept serdahelske gibanice očuvaju i mlađi naraštaji te da ga predaju svojoj djeci“, rekla je načelnica. Po običaju, u malim šatorima žene su pokazivale kako se priprema gibanica. Treba samo malo brašna, vode, soli i malo masti te, naravno, vješte ruke. „Nakon što smo tijesto zamijesili, treba stajati najmanje pola sata i moći će se razvući vrlo tanko“, rekle su kuharice serdahelske kuhinje koje su naučile pripremati pravu serdahelsku gibanicu od umirovljenih kuharica. No još ih nisu sustigle prema broju pripremljenih gibanica, morat će još mnogo vježbati. Tradicionalni su nadjevi svježi sir,

Sumartonski plesači

Pomurske žice i serdahelski Hrvatski zbor

tikvice i mak, zelje, jabuke, višnje i trešnje, ono čega ima u kući. No najomiljenija je gibanica sa svježim sirom koja se peče u glinenoj zdjeli i prelijeva sa slatkim vrhnjem. Tako korica tijesta postane mekana i

sočna. Osim serdahelskih kuharica poslasticu su izrađivale i druge ekipe koje su stigle iz raznih mjesta Zalske županije. Neke od njih eksperimentirale su s novim okusima, slanim i slatkim nadjevima. Festival već nekoliko godina nije natjecateljskog karaktera naprosto zbog toga što načelnica smatra da se o ukusima ne

raspravlja, pa tako ni o okusima. Cilj je da se očuva tradicija, da se očuvaju stari recepti. Smatra da je to sviđa li se komu gibanica ili ne subjektivna stvar – nekima se sviđa slanije, slađe, masnije, drugima manje slano i slatko ili suho... Naravno, na kvalitetu svakako treba paziti, a misli da s tim nije bilo nikakvih problema jer su gibanice brzo nestale. Uz gastronomske užitke nisu nedostajala ni druga jela: u kotlićima su članovi civilne udruge kuhali fiš-paprikaš, gulaš od divljači, grah i druga jela, a pod šatorom su publiku zabavljale kulturne grupe s pjesmom, glazbom i plesom. Plesači KUD-a „Sumarton“ predstavili su koreografiju međimurskih, podravske i baranjskih plesova, a Tamburaški sastav „Pomurske žice“ i serdahelski Hrvatski pjevački zbor izveli su pomurske i međimurske popevke.

Beta

Serdahelske kuharice nude gibanicu

Veselo ljetno druženje djece u Santovu

Državna udruga šokačkih Hrvata od 7. do 11. kolovoza organizirala je „Veselo ljetno druženje“ za djecu osnovnoškolskog uzrasta od 6 do 14 godina. Prijavljeno je gotovo dvadesetoro santovačke djece i djece santovačkog podrijetla. Za njih su svakodnevno organizirane prijednevne radionice na raznim lokacijama uz sadržajan program.

Nakon što prošle godine nisu dobili potporu, ove godine uspjeli su ostvariti ljetni kamp za djecu pod nazivom „Veselo ljetno druženje“, kazao nam je predsjednik Udruge šokačkih Hrvata Stipan Kovačev. Na poziv se odazvalo umalo dvadesetoro djece, a svaki dan od 8 ujutro do 12 imali su razne radionice. Dnevni program završavao je zajedničkim ručkom u blagovaonici Hrvatske osnovne škole. Sudionici su bili dijelom učenici iz Santova, uglavnom šokačkohrvatskog, ali i mađarskog podrijetla. Osim njih bilo je i djece koja su preko svojih roditelja vezani za Santovo, a tijekom ljeta borave kod svojih baka i djedova. Kako je uz ostalo naglasio predsjednik Kovačev, upravo je jedan od glavnih ciljeva bio da se i oni što više približe santovačkoj hrvatskoj zajednici, upoznaju kulturu, jezik, tradiciju i običaje santovačkih Hrvata, da se bolje upoznaju i druže.

Cijeli tjedan protekao je u vrlo dobrom raspoloženju, a nastavnici i njihovi pomoćnici dali su sve od sebe da djeca uživaju svako prijednevno. Tijekom tjedna s djecom su radili učitelji i nastavnici santovačke škole, a pomagali su im roditelji i bake, Marija Polgar, Zsuzsa Koncz Stipanov, Ilija Stipanov, Ildik Varga Kránicz, Eva Gorjanac Galić, Marica Jelić Mandić, Zoran Barić, Marija Žužić Kovács, Anica Stipanov Kostalić i Andrea Madarász Soane.

„Ideja je potekla od članice udruženja Marije Polgar, a Udruga im je izašla u susret. Tijekom tjedna djeca su imala zanimanja iz narodnog plesa, pjevanja, kazivanja stihova, sviranja tambure, a uz to pekli su i domaće slastice, gibanicu ukiselo (gužvaru). Bilo je i bojenja, jezičnih zadataka, *disco*-zabave, slikanja na staklu. Jedan dan posvećen je odlasku u marijansko svetište na santovačku Vodnicu. Završnoga dana organizirano je i sportsko natjecanje. Nakon ručka priređena je i mala završna svečanost veselog ljetnog druženja koja je održana u blagovaonici Hrvatske osnovne škole. Za dvoje djece koja su slavila rođendan pripremljene su rođendanske torte te su svi zajedno proslavili rođendane novih prijatelja.“

Kako dodaje predsjednik Kovačev, budući da je odjek bio vrlo dobar, planiraju i sljedeće godine organizirati ovakvo ljetno dru-

Sudionici kampa

U kampu se pekla gibanica ukiselo (gužvara)

ženje. Cjelotjedni program ostvaren je uz novčanu potporu Fonda za upravljanje „Gábor Bethlen“ (NTAB-KP-1-2023/1-000352) i uz organizacijsku potporu Hrvatske osnovne škole u Santovu.

S. B.

Proslavljeno proštenje na kaćmarskoj Vodnici

Na blagdan Velike Gospe, 15. kolovoza, na kaćmarskoj Vodnici proslavljeno je proštenje svetišta odnosno kapelice koja je posvećena Uznesenju Blažene Djevice Marije. Prvo je služena misa na hrvatskom, a zatim na mađarskom jeziku. Za tu prigodu okupili su se vjernici iz Kaćmara i okolnih naselja, a svetu misu na hrvatskom jeziku služio je velečasni Szabolcs Tomasković. Uslijedilo je druženje bunjevačkih Hrvata na prostoru kraj kapelice.

S. B. Okupljeni vjernici

Četvrti katoljski Dani krušne peći

Iako je bila velika vrućina, i ove su se godine 19. srpnja upalile dvije velike krušne peći u dvorištu katoljskog Doma kulture u organizaciji Mjesne samouprave Katolja na čelu s načelnicom Nórom Csibi Trubics.

Stanovnike je pozvala na okupljanje već u ranim prijedopodnevним satima kako bi se pripremiло meso i kruh koji su se pekli u peći. Prsnac (štrudla) se spremao od sira, maka, oraħa i višanja s grizom. Pekle su se i kobasice i svinjsko meso, faširano meso, štruce od mesa... Okupio se lijep broj Katoljčana na radost organizatora. Ovi četvrti Dani krušne peći protekli su u veselom raspoloženju i druženju. Peći su se žarile, a žarili su se od znoja i ljudi koji su ih ložili, skidale su se i mijenjale košulje natopljene znojem. Najhrabriji ložači bili su Pero Horvat i Jóska Varga.

Svatko je našao nešto za sebe. U podne je bila užina za one koji su do podneva radili. Djevojke i žene postavile su stolove i tanjure u dvorani doma kulture. Svi su bili pozvani na ručak, svi stanovnici sela, i Mađari i Hrvati i Nijemci. Nije se družilo samo oko stola, jedni su drugima pomagali i kod pranja posuđa i priprema za večeru. Večera je bila u sedam sati navečer i nije bila baš puna dvorana ljudi, ali je raspoloženje bilo izvrsno. Nakon

Vesele žene iz Katolja

prsnaca služila se i lubenica, pa je svatko mogao birati što želi. Za dobro raspoloženje brinuo se orkestar „Hell-o Party Band“, tako da se do zore plesalo i pjevalo.

Guganka

Štefanje u Gornjem Četaru

Članovi KUD-a „Klaruš“ iz Maruševca nastupili su 20. kolovoza na manifestaciji „Prošćenje na dan Svetog Stjepana“ u Gornjem Četaru. Mogli su vidjeti običaj posve-

te kruha, ali i zanimljiv običaj sadnje stabala sa svu djecu iz Gornjeg Četara rođenu u protekloj godini. Članovi KUD-a posjetili su i jedinstveni Muzej Željezne zavjese. Pu-

blici su se predstavili pjesmama i plesovima Hrvatskog zagorja, Turopolja i Bilogore. Zahvaljuju načelnici Gornjeg Četara Katalin Konczér na pozivu, ali i na prilici da zajednički provedu jedan lijep blagdanski dan. Na bučuri je služena sveta misa u mjesnoj crkvi sv. Nikole, a mjesna je čuvarnica u svojem paviljonu nudila brojne zanimljive sadržaje: bojenje lica, radionice vještih ruku, prodaju tombola, kolača i pića... Na igralištu se odvijao kulturni program u kojem su uz KUD „Klaruš“ nastupili i Pjevački zbor „Ružmarin“ iz Gornjeg Četara, pjevački zbor iz Narde, plesna skupina „Bucsui“. U večernjim satima svirao je ZeneZoli.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Facebook KUD-a „Klaruš“

MARTINCI – Kako donosi Facebook stranica Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, martinačka nogometna momčad Zrinski – Veterani 19. kolovoza, u povodu martinačke bučure svetog Stjepana Kralja, odigrala je prijateljsku utakmicu s veteranima iz Nove Šarovke. Konačni je rezultat prijateljski, 5 : 5.